

827. VATBAAR, GESCHIKT.

De nodige eigenschappen voor iets bezittende.

Vatbaar duidt aan, dat iemand in staat is tot het vatten of ontvangen van invloeden buiten hem.

Geschikt drukt uit, dat iemand door zijn aanleg of bekwaamheid in staat is om iets te doen.

Hij is zeer vatbaar voor koude. Hij is niet vatbaar voor verbetering.

Hij is juist geschikt om dat werk uit te voeren. Men koos hiervoor de geschiktste personen uit.

828. VEELKLEURIG, BONT, GESCHAKEERD.

Veelkleurig duidt op de vereniging van vele kleuren;

Bont slechts op de vereniging van zeer uiteenlopende kleuren, zelfs van twee kleuren, die dan echter sterk bij elkaar moeten afsteken. Naar de meest in 't oog lopende kleur, spreekt men dan van **zwartbont**, **roodbont**, enz. Zijn vele en sterkschreeuwende kleuren verenigd, dan zegt men **kakelbont**.

Geschakeerd noemt men datgene, waarin de kleuren op een aangename wijze verdeeld zijn, zodat zij het oog strelen.

Het altaar was met veelkleurige bloemen getooid.

Een bont tapijt van bloemen. Een bonte zakdoek. Men noemt geen koe bont of er is een vlekje aan.

Een mooi geschakeerde rok.

829. VEER, PLUIM, DONS.

Veren noemt men het huidbekleedsel der vogels.

Pluim is een langere sierlijke veder, die vooral aan de top sterk ontwikkeld en buigzaam is. Het kan echter ook dezelfde betekenis hebben als veder (b. v. in pluimgedierte).

Dons noemt men de zeer kleine en zachte vederen aan borst en hals der vogels, die bijzonder zacht zijn.

De grote veren of pennen dienen om te vliegen. Hij is zo licht als een veer.

Zij droeg een hoed met pluimen. Iemand een pluim op de hoed steken.

De kleine veren of dons dienen tot bedekking. De eiderend maakt haar groot nest op de grond, uit gras en mos, en belegt het inwendig met een dikke laag van dons, hetwelk zij uit hare borst en buik plukt.

830. VEILEN, AFSLAAN.

In het openbaar verkopen.

Veilen is het algemene woord.

Afslaan wordt gezegd van een verkoping, waarbij de prijzen in afdalende reeks worden genoemd, d. w. z. men noemt eerst de hoogste prijs en stelt die vervolgens al lager en lager, totdat zich een koper, een afmijner, voordoet.

Die goederen zullen donderdag geveild worden.

Terwijl men op de markt bezig was de vis af te slaan.

831. VEL, BLAD.

Een stuk papier van zekere grootte.

Vel is een blad in zijn volle grootte, zoals die bij de vervaardiging aan het papier wordt gegeven en door de grootte van het schepdraam bepaald wordt. Dit wordt op verschillende wijzen gevouwen voor de

verschillende formaten (quarto, octavo, enz.) De bedrukte, samen ingenaaide vellen vormen een boek.

Blad is een groter of kleiner gedeelte van een saamgevochten of doorgesneden vel; in een boek, het gedeelte van een vel dat men omslaat en dat twee bladzijden of pagina's heeft; soms ook in de zin van een enkele pagina.

Een boek papier bestaat uit vier en twintig vel. Een velletje schrijfpapier. Dit boek omvat twintig vel druks. Het tweede vel is gecorrigeerd en wordt spoedig afgedrukt.

Een beschreven blad. Ik begin een nieuw blaadje (t. w. van een brief). Van het blad zingen (spelen). De bladen van dit boek gaan los. Hij had nog geen blad gelezen.

832. VERANTWOORDELIJK, AANSPRAKELIJK.

Verantwoordelijk wijst op de verplichting om zich, in zedelijke zin, te verantwoorden wegens handelingen, hetzij van hemzelf, hetzij van ondergeschikten.

Aansprakelijk duidt op de verplichting om de gevolgen dezer handelingen op zich te nemen. Wie aansprakelijk is, kan om schadevergoeding aangesproken worden, is dus financieel verantwoordelijk.

Een verantwoordelijk ambtenaar. De ministers zijn verantwoordelijk voor de goede uitvoering der begroting.

Ieder is aansprakelijk voor hetgeen hij zelf doet en voor hetgeen op zijn last geschiedt. Wilt gij u voor de gevolgen aansprakelijk stellen? De eigenaar van een dier is aansprakelijk wegens de schade, welke het dier heeft veroorzaakt.

833. VERBANNING, BALLINGSCHAP.

Verwijdering uit een land.

Verbanning is de daad van de verwijdering.

Ballingschap is de toestand, waarin de verbannene verkeert.

De verbanning van Napoleon naar het eiland St. Helena.

Iemand tot ballingschap veroordelen. In ballingschap gaan.

834. VERBLIJF, OPONTHOUD.

Verblijf heeft betrekking zowel op de daad van verblijven als op de plaats waar men verblijft of verblijven kan.

Openthoud is eerder een kortstondig verblijf, een vertoeven op een plaats, waar men niet woont, of waar men zijns ondanks blijven moet.

Gedurende zijn verblijf in de hoofdstad. Waar houdt hij zijn verblijf? Hij had daar een aangenaam verblijf. Het paleis, dat de koning tot verblijf zou zijn gedurende zijn openthoud in het stadje.

Tijdens ons openthoud te Brussel. Uw aankomst heeft enig openthoud veroorzaakt. Wij hadden op weg een openthoud gehad van een halfuur, door 't storten van een der paarden.

835. VERGEZELLEN, GELEIDEN, BEGELEIDEN.

Met iemand meegaan.

Vergezellen doet men enkel om iemand gezelschap te houden. **Geleiden** is met iemand meegaan als eerbewijs of als maatregel van veiligheid en voorzorg.

Begeleiden stelt meer op de voorgrond dat het als eerbewijs geschiedt.

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

